

deșert”, „Fenomene ale naturii”, „Mari descoperitori”, „Chișinău – călătorie în trecut”, „Tradițiile țărilor africane”, „Cei mai mari exploratori ai lumii”, „Descoperă istoria computerului”, „Cele cinci simțuri”, „Călătorie prin Egiptul antic”, „Carnavalul din Brazilia”, „Tradiții și obiceiuri în Mexic”, „Lumea animală a Australiei”, „Marginea tăcerii albe – Antarctica” etc.

Concluzii:

Putem afirma că această componentă și-a derulat activitatea apelând deseori la suspans, emoție, senzație, bucuria de a observa, a analiza, a inversa și sintetiza lucrurile, a le vedea la propriu, a le descoperi acolo unde nici nu gândea. Aceasta a fost de fapt posibilitatea de a vedea dincolo de enciclopedia, de filmele regizate, de audierile înregistrate.

Ne-am convins că vară 2019 a fost una plină de provocări pentru copiii, care sunt curioși să cerceteze și să exploreze natura, tehnologiile, să se implice mai profund în activitățile desfășurate, să afle multe lucruri noi despre lumea din jur. Informația oferită copiilor în cadrul acestui compartiment a provocat numeroase întrebări din partea lor, demonstrând faptul că ei doresc să cunoască, să afle cât mai multe. În acest scop a fost utilizată din plin literatura de popularizare a științei, care este accesibilă pentru copii, iar cea mai solicitată a fost „Cartea marilor descoperiri”.

Activitățile organizate au contribuit și la acumularea unor cunoștințe din industrie: coroziunea electrică, lipirea uscată, serigrafia; la dezvoltarea abilităților de comunicare argumentativă și de relaționare în cadrul grupului; la dezvoltarea spiritului de observație; la formarea unor consumatori de media conștienți și responsabili.

Mai atractive și mai eficiente au fost activitățile cu abordare interdisciplinară, copilul fiind un subiect al cunoașterii și acțiunii, și nu un receptor. Bibliotecarii au știut cât, cum, în ce scop, cu ce rezultate, să ofere micilor exploratori surse adecvate motivante, care să le poată suscita căutarea informațiilor de orice fel, să le descopere.

Cunoașterea sau descoperirea sunt realizate prin lectură, prin materiale video, experimente, excursii, dar și cu ajutorul specialiștilor pentru mai multă credibilitate. Au fost abordate cele mai diverse domenii și au fost descoperite foarte multe lucruri frumoase prin partea lor aplicativă: experimente și tehnici simple de lucru, dar care în final au avut un impact clar asupra tuturor celor ce s-au aventurat în această minunată epopee de trei luni cu genericul *Provocarea verii*. Și noi, bibliotecarii, am învățat să prețuim și mai mult viața a tot ce există, alături de micii noștri prieteni – copiii dornici să citească, să descopere, să creeze – în această vară provocatoare din 2019.

EDUCAȚIE PRIN ÎNVĂȚARE CREATIVĂ

Angela TIMUȘ,
șef, Secția dezvoltare servicii

Programul estival *Provocarea verii*, practicat pentru prima dată la BM „B.P. Hasdeu”, s-a dovedit a fi unul remarcabil prin specificul și conținutul său. *Provocarea* a intrat în ritm alert, atractiv și interesant: cu o varietate de tehnici, jocuri, tematici,

abordări. *Lectura, Creativitatea, Tehnologia și STEAM* au format atributele esențiale în cele trei componente ale programului: *Citește. Descoperă. Creează*. În cadrul programului au fost prioritare interesul copilului și asigurarea unui mediu care să suscite în

egală măsură dorința de a acumula cunoștințe și creativitate, aceasta din urmă fiind identificată cu o activitate de gândire și analiză, de explorare, de aflare și aplicare a noului. Preocuparea pentru dezvoltarea capacităților creatoare ale copiilor rămâne o constantă a tuturor activităților organizate, accentuată de grija de a le respecta ideile, de a da curs inițiativelor lor, de a le insufla încrederea în propriile posibilități. Programul estival a oferit participanților oportunități de cunoaștere și de dezvoltare personală.

În continuare, prezentăm grupurile de activități folosite cu succes la dezvoltarea creativității.

Activitățile artistico-plastice au fost preponderent practicate în toate filialele

Bibliotecii Municipale. Limbajul plastic a atras cel mai mult copiii, astfel încât aceștia și-au exprimat adevăratele trăiri, nenumărate și modul în care percep ei realitatea. Printre tehnicile tradiționale și netradiționale capabile să surprindă copiii, au fost desenele și picturile cu creioane, vopsele, guașe, markere.

În cadrul atelierelor de pictură organizate de Filiala „Alba Iulia”, copiii au învățat mai multe tehnici de pictură, precum: *tehnica picturii cu bețișoare*, *tehnica picturii cu ață*, *tehnica picturii în strop*.

Cu ajutorul tehnicii picturii cu bețișoare copiii au pictat copacul, trunchiul și ramurile cu ajutorul pensulei. După care au înmuiat bețișorul cu vată în apă, apoi

în acuarelă și au aplicat puncte pe hârtie pentru a reda frunzele.

O altă tehnică descoperită de copii a fost tehnica picturii cu ață. Copiii au aranjat ața pe o foaie și au vopsit-o în diferite culori până când firul de ață s-a îmbibat cu vopsea, un capăt al aței a rămas nevopsit. Apoi au ridicat firul de ață de capătul uscat, l-au aplicat pe o foaie curată și au îndoit-o în jumătate. Cu o mână au apăsât foaia, cu cealaltă au tras firul de ață. Drept rezultat, a apărut o figură abstractă. Această tehnică a fost apreciată mult de către copii.

Tehnica prin suflare cu paiul de cocktail a formelor spontane a rezultat cu picturi foarte frumoase. Copiii au amestecat culorile cu multă apă. Cu pensula au picurat stropi de vopsea pe hârtie. Apoi au suflat prin pai, au dirijat picăturile de culoare în direcția dorită.

A fost experimentată și tehnica în ulei. Copiii au observat că hârtia pictată cu ulei este mai transparentă, iar dacă așezăm hârtia astfel încât lumina să nu cadă peste ea, zonele pictate au un aspect mai întunecat. Atrăși de culoare, de varietatea instrumentelor tehnice, de materialele folosite, dovedindu-și spontaneitatea, copiii au dat frâu liber imaginației și fanteziei.

Metodele și tehnicile aplicate în cadrul atelierelor de creație la Centrul Academic Eminescu au dat posibilitate copiilor să își descopere pasiunile, să ia decizii și să se exprime liber. Aceștia au desenat cu creioane, au aplicat acuarela cu degetele pe foaie, au creat desene minunate din ștampiluțe pur ecologice (cartofi, morcovi), au dat culoare desenelor prin întinderea plastilinei, au desenat pe platoul cu griș, au desenat cu creta pe asfalt.

O nouă tehnică a picturii a fost aplicată la Filiala „Maramureș”. Tehnica pointismului pornește de la cuvântul de bază „point” care în franceză înseamnă punct. Aceasta presupune realizarea unei picturi prin mici pete (puncte) de diferite culori

și tonuri. Privite de la o anumită distanță, aceste culori fuzionează și creează noi tonuri și forme, recepționate diferit, oferind impresia de luminozitate și o nouă imagine. Aici copiii au mai învățat și tehnica desenului în ceară, ața în acuarelă.

Tehnici de pictură în pastel, acuarelă și guaș au experimentat copiii de la Filiala „Târgoviște”. Tematicile au fost variate și surprinzătoare: pictăm cu mâinile *Explozia solară*, desenăm *Curcubeul*, *Statele Baltice: simboluri și tradiții*, *Simboluri și imagini ale temelor studiate*, *Lumea subacvatică*, *Eclipsele de soare și lună* etc.

La Filiala „Târgu-Mureș”, voluntarii Nichita Rădeanu și Gavril Popovici de la Liceul Academic de Arte Plastice „Igor Vieru”, au învățat copiii să realizeze o pictură murală – frescă „Școala din Atena” (un fragment dintr-o operă de Rafael), efectuată pe un perete interior al edificiului.

Participanții de la Filiala „I. Mangher” au îmbinat armonios munca practică cu cea intelectuală. Aici ei au desenat ilustrații din *Cartea Raiului* de Ițic Mangher, animale de companie, locurile preferate din Chișinău, au creat colajele *Orașul meu*, *Oraș iubit cu nume Chișinău* etc.

Activitățile organizate de Filiala „A. Mickiewicz” au adunat nu numai copii, ci și părinți care s-au implicat activ în procesul de desen. Aceștia au încercat desenul

în creion simplu până la pictură cu ajutorul ațelor, frunzelor, bețișoarelor igienice și cleiul fierbinte.

La Filiala „A. Donici” copiii au pus suflet în fiecare produs efectuat cu mânuțele proprii. Desenele realizate au avut la bază tehnica stropirii, tehnica pată de culoare, amprentă digitală, tehnica suflării cu paiul. Tematicile au fost diverse: *Furnicuța gospodină, Căluțul năzdrăvan, Luna și stelele, Copacii în veșminte, Greierașul cântăreț, Trei broscuțe orăcuțe, Pădurea toamna, Apus de soare* etc.

Proba la desen *Vara la bibliotecă* a avut o semnificație aparte la Filiala „Transilvania”. Aici s-au descoperit nu doar talente, ci și atitudinea copiilor față de bibliotecă, față de carte și față de îndrăgitul program *Provocarea verii*. Copiii au redat în desen clădirea bibliotecii, raftul cu cărți, cartea ca atare, secvențe interesante din programul estival.

Tematicile activităților artistico-plastice au fost diverse de la o filială la alta: crearea lucrărilor prin tehnica buretelui (Filiala N. Titulescu); pictura prin pată de culoare, desene pe nisip, desene pe asfalt (Filiala M. Costin); desene libere (Filiala Codru); desenarea eroului preferat din poveștile citite (Filiala „H. Botev”); desene libere *Continente și țări ale temelor studiate* (Filiala „M. Lomonosov”); concursuri de de-

sene *Animale domestice, Animale acvatice, Lumea dinozaurilor, Clovnul vesel* (Filiala „L. Ukrainka”).

Expozițiile de desen organizate de către filiale au oferit copiilor sentimentul de satisfacție a lucrului bine făcut și, totodată, le-au creat posibilitatea de a-și aprecia mai bine munca lor și a prietenilor.

Un alt mijloc de sporire a creativității copiilor rezidă în tehnicile de lucru cu hârtia, fetru, deșeuri textile, materiale din natură etc.

În perioada estivală participanții au învățat arta origami care formează și dezvoltă abilități de pliere prin îndoirea repetată a unei suprafețe de hârtie, obținând drept rezultat jucării simple, machete și alte obiecte.

Enumerăm în continuare modelele de origami realizate de către copii: *Coșul cu flori* (Filiala „Alba Iulia”); *Pinguinul, Girafa* (Filiala M. Costin); *Laleaua roșie, Fructe și legume din hârtie, Vaza cu flori, Lebăda* (Filiala „A. Donici”); *Ursuleți, Cățeluși, Avioane, Corăbii* (Filiala M. Drăgan); *Fluturași din hârtie colorată, Animăluțe, Păsări* (Filiala Traian); *Ghirlanda cu fantome din hârtie și stofă* (Filiala „A. Mickiewicz”); *Flori* (Filiala Codru); *Iepurași, Puișori, Inimioare* (Filiala „Maramureș”); *Ciuperçuța cochetă, Coșulețul cu flori și fluturași, Trandafiri, Animăluțe* (Filiala „M. Lomonosov”); *Dinozauri*

(Filiala „Târgoviște”); Flori de vară (Filiala „Târgu-Mureș”); *Bufnițe inteligente* (Filiala N. Titulescu); *Ursulețul panda* (Filiala „L. Ukrainka) etc.

A fost utilizată și hârtia creponată pentru diferite decorațiuni: *Drapel polonez din hârtie creponată* (Filiala „A. Mickiewicz”); *Flori diverse* (Filiala „Târgu-Mureș”); *Flori de toamnă* (Filiala Codru); *Gentuțe și pălărioare* (Filiala M. Drăgan) etc.

La Filiala „A. Donici” copiii au realizat interesante lucrări prin aplicație: *Căsuța*, *Lalea*, *Peștișorul de aur*, *Copacul înflorit*, *Ciorchina de poamă*, *Livada de cireșe*. Și copiii de la Filiala V. Bielinski au îndrăgit tehnica pentru crearea de aplicații din hârtie colorată: *Buburuză colorată*, *Ghirlandă rinocer*, *Albinuțe*, *Nufărul*, *Semne de carte*, *Cutiuță pentru jucării*.

O varietate de meșteșuguri din lemn, sticlă, materiale plastice, scoici, cereale, mărgelile, plastilină, fructe, flori, nasturi, monede vechi, semințe de plante și alte materiale naturale au servit pentru a crea compoziții unice și colorate, buchete neobișnuite, aplicații originale: compoziții florale moderne (filialele „Maramureș”, N. Titulescu); confecționarea ramelor pentru fotografii din crenguțe (Filiala „Târgu-Mureș”); compoziții din trandafiri uscați (Filiala „Ovidius”); confecționarea ierbarelor (filialele Codru, „H. Botev”);

crearea unui insectar (Filiala „T. Arghezi”); tabloul din cuie (Filiala „A. Mickiewicz”); confecționarea cerceilor din mărgelile (Filiala „Târgu-Mureș”); lucrări din lut (Filiala „I. Mangher”); construirea căsuțelor pentru păsări (Filiala „T. Arghezi”); confecționarea pungilor de hârtie, a cănilor și paharelor ECO (filialele „Târgu-Mureș”, „Maramureș”, M. Drăgan); lucrări din fetru ((Filiala „I. Mangher”); construirea unui wigwam din materiale naturale (Filiala M. Costin); bibelouri din hârtie și staniol (Filiala „I. Mangher”); crearea tatuajelor temporare; crearea unui mini-teren de fotbal manual (Filiala „A. Mickiewicz”); confecționarea instrumentelor muzicale (CAIE); confecționarea măștilor (Filiala „L. Rebreanu”) etc.

Prin activități practice copiii pătrund în lumea reală, iau contact cu materialele naturale, descoperă că există materiale care aparent nu mai au întrebuințare, dar le pot folosi pentru a crea jucării, poate a contribui la amenajarea spațiului educațional.

Printre cele mai importante tipuri de activități creative pentru copii se enumeră și *jocurile educative*. Copiii au uimit prin imaginația interminabilă de care au dat dovadă, au încântat cu idei infinite de jocuri creative, au reușit să inventeze un adevărat univers magic al buneii dispoziții și al creativității.

Filialele Bibliotecii Municipale au venit în sprijinul copiilor cu o varietate de jocuri, care să le ajute să-și dezvolte creativitatea și să cunoască lumea din jurul lor într-un mod inedit.

Jocurile educative tip puzzle, o formă extrem de atractivă pentru copii, se plasează în topul preferințelor acestora. Tematicile au fost diferite: *Natura în poezia lui Mihai Eminescu*; *O nouă lume a dinozaurilor*; *Corpul uman* (Centrul Academic Eminescu); *Harta corpului uman, Drumul cărții, Jocul literelor, Drumul cifrelor* (Filiala „Maramureș”); *Puzzle din bancnote* (Filiala „L. Rebreanu”).

O sursă permanentă de învățare și explorare a lumii înconjurătoare rămân a fi și *jocurile de construit*, care au fost aplicate la Filiala „M. Lomonosov”. Aceste jocuri reprezintă o modalitate ingenioasă și sănătoasă de relaxare, precum și de exersare a creativității și concentrării.

Jocuri pline de imaginație au fost organizate și la Filiala „H. Botev”: *Zborul pe lună, Steagul, În nori și sub apă, Razele solare, O călătorie pe corabie, Joc cu propoziții, Microfonul fermecat*.

Jocurile în aer liber au fost o adevărată oază de relaxare și o resursă inepuizabilă de bună dispoziție a copiilor. Acestea au

fost practicate în majoritatea filialelor: *Idei în perechi, Cuvântul fierbinte, Stupul de albine, Salvamarul, Numărătoarea, Pa-paruda-rudă, Bătutul pisicii, Să alegem un produs! Exerciții de dezvoltare a inteligenței* (Filiala „Târgoviște”); *Traseul întortocheat, Telefonul stricat, Joc de cunoaștere a grupului „Dacă?”, Scaunele muzicale, Scaunele muzicale amicale, Recunoaște Chișinăul după imagini, Șotronul chinezesc, Șotronul intelectual, Podul de piatră, Baloanele mobile, Ștafeta cu bureți, Săculețul cu surprize, Frământări de limbă, Inspirăm și expirăm, Cleștișoare fermecate* (Centrul Academic Eminescu) etc.

Toți copiii au demonstrat un impresionant potențial creator. Lucrările realizate sunt rezultatul muncii lor, care i-au entuziasmat, oferindu-le încredere în propriile forțe, astfel stimulând și dorința de a cunoaște și mai mult.

Activitățile distractive au complementat zilele cu surprize, devenind și mai interesante pentru copii: *Mingea călătoare* (Filiala „Transilvania”), *Insula vulcanilor* (Filiala „Alba Iulia”); *Lumea săpunurilor* (Filiala de Arte „T. Arghezi”); *Detectivul particular* (Filiala „M. Ciachir”); *Dansul Rățuștelor, Generatorul de energie, Oglinda fermecată, Labirintul încălțit, Să ne cunoaștem, Babele, vânătorii și lupii, Exerciții logice cu chibrituri, Cuvinte ascunse, Păsărică, mută-ți cuibul, Casa Ursului* (Filiala „L. Rebreanu”); *Испорченный телефон, Летели лебеди* (Filiala „M. Lomonosov”); *Волшебный сундучок* (Filiala „L. Ukrainka”).

Ca forme competiționale de activitate, concursurile organizate pe diferite teme au stimulat inventivitatea și creativitatea copiilor. Filialele BM au organizat concursuri de desene, dans, cântec și poezie. Enumerăm și câteva idei de acțiuni interesante: *Cel mai bun prezentator al programului „Provocarea verii”* (Filiala „Maramureș”); *Matematica veselă, Recunoaște eroul, Desenăm animale domestice, Cel mai frumos*

clovn (Filiala „M. Lomonosov”); *Cea mai bună recitare a poeziei, Cea mai bună interpretare a cântecului, Cel mai frumos dans* (Filiala „Transilvania”); *Быстро ответь на вопрос!* (Filiala „L. Ukrainka”) etc.

Creativitatea a recurs și la experimente organizate: *Fagurele provocării; Cifrele și obiectele magice; Prezența unor ființe cu puteri supranaturale; Crearea asteroidului B-612 din materiale* (Filiala „Ovidius”); *Cum cu ajutorul razelor solare se poate sparge un balon* (Centrul Academic Eminescu); *Experimentul mirosului*, (Filiala „L. Rebreanu”); *Țiuitoare din hârtie; Sunetul magic, Paharul scârțâitor; Tabelul de ochi Snellen; Grafic de ochi al lui Monoyer; Stereograme, imagini 3D ascunse* (Filiala „A. Mickiewicz”); *Steaua cu scobitori* (Filiala „Ovidius”); *Cum se creează gazul* (Filiala „Alba Iulia”) etc. Acestea au demonstrat o deosebită valoare formativă, prin dezvoltarea spiritului de observare, investigare, interpretare a datelor experimentale și a interesului de cunoaștere etc.

Creativitatea se manifestă în toate domeniile cunoașterii, având la bază diverse caracteristici: flexibilitate, noutate, originalitate, fluentă și ingeniozitate.

În concluzie, putem deduce că programul *Provocarea verii* este un model

creat ca răspuns la marile schimbări din societate. Acesta a oferit o multitudine de oportunități pentru realizarea activităților de calitate, ca produse a învățării active.

Aplicarea metodelor activ-participative, diversificarea formelor de desfășurare a activităților, dezvoltarea aptitudinilor creatoare rămân în continuare provocări zilnice ale instituției noastre.

PROVOCAREA VERII DEZVOLTĂ COMPETENȚELE SECOLULUI XXI

Ludmila PÂNZARU,
director adjunct

Pentru mulți copii din Chișinău vara 2019 a fost deosebită. Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a oferit o oportunitate unică de implicare la lectură, învățare și creare într-o manieră distractivă, apreciată mult de comunitatea chișinăuienă – Programul *Provocarea verii*.

Programul s-a derulat sub genericul *Citește. Creează. Descoperă*, având ca temă STEAM-ul. Tehnologiile sunt o par-

te componentă a STEAM-ului și, evident, trebuiau să fie prezente în acest program pentru a face vara mai interesantă, mai creativă; pentru a familiariza copiii cu bazele programării; pentru a crea jocuri proprii și a le partaja cu prietenii; a crea animații în baza propriilor istorii; a cunoaște aplicații utile în procesul de învățare; a dezvolta cunoștințele și a exersa; a crea roboți și multe altele.